

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno . . . 240 K
mesečno 20 .
za prevozništvo . . . 600 .

Oglas za vsak mm višine
stolpca (58 mm) . . . 4 K
mali oglasi do 30 mm
stolpca (58 mm) . . .

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/2.
Telefon št. 72.
Upravništvo:
Vojkova ulica št. 24.
Telefon št. 36.
Račun kr. post. ček urada
šte. 11.881

Ljubljana, 26. januarja.

Naši srbski bratje praznujejo jutri, dne 27. januarja praznik svojega največjega svetnika, svojega prosvetitelja svete Save.

Moč srbskega odpora in sila srbskega zamaha temelji v jedrnatosti srbskih duhov. V črtni zajednici je držalo in drži srbsko pleme enakost glavnih vodilnih idej, ki dajo vsebinsko in smer narodnemu razvoju, in čvrsta volja za delo za uresničenje teh idej.

Med onimi silami, ki so polagoma oblikovale srbski duh, polnile Srbe z istimi idejami ter navduševale z istimi ideali, je na prvem mestu delo svetega Save. Z njim pričena ustvarjanje čvrstega duhovnega edinstva Srbov. Sveti Sava je povsem jasno razumel, da brez samostalne kulture ne more narod obdržati in države samostalnosti, in je v led tega posvetil celo svoje življenje kulturni povzdigi Srbov.

Na početku trinaestega veka, ko je sv. Sava v Srbiji pričel svoje prosvetno delo, ni nikjer bilo kulture izven cerkve, in vsaka kulturna organizacija se je nastajala samo na cerkveno organizacijo. Zato je sv. Sava tudi izbral srbske cerkve izpod grške nadvlade, ki ni imela nikakršne ljubezni do Srbov in ni občutila nikakršnih dolžnosti napram njim. On je srbske cerkve osamosvojil, postavil je povsod na važna mesta Srbe in jim dal navodila, kako naj prosvetno delujejo med narodom. Navajal jih je in bodril nepristano in numorno, da napreduje vse sila, da iztrga narod iz surovosti in ga izvedla iz izobraženimi narodi stare kulture. V tem delu je imel neobčutno nagel uspeh, ker ga je nadarjeni narod ljubil in ga poslušal.

Da bi osiguril neprekinjeno razvijanje Srbije, se je tudi sv. Sava moral lotiti politike, da reši domovino pred vojnami in njihovimi strašnimi posledicami. V razliki med obojema Srbija napram Grkom, Bolgarom in Madžarom, kakršni so bili med Savinim porokom v Srbijo in po njegovem nastopu, se najbolje vidi, kako naglo se je povečal ugled srbske države, odkar se v njej občuti jasen kulturni napredek, ki je vival tujejm spoštovanje.

Sveti Sava je bil cerkveni in prosvetni organizator, politični svetovalec kraljev in njegov diplomatski posredovalec. Nikdar mu ni bilo delo pretežko, marveč je on še celo pripočel, naj si vsakdo v življenju izbere najtežjo pot, ki vedno vodi k dobroti, in da pušči na strani utrto široko cesto, po kateri hodijo ljudje plitke pameti in slabe volje. Nobena stvar, ki se je je lotil, mu ni ušla iz rok, ker se je sveti Sava za svoje ideje poudoma zavzel in jih je uresničeval vedno in brez obzira na sebe, misleč samo na druge. V delu za narod je imel dve glavni želji: Da dvigne srbsko kulturo in da v mlado in silovito srbsko ljudstvo prinese več prosvete in pravičnosti. Srbskega kralja, svojega brata, in kraljevo rodbino je učil, da im vera žude istinita, da brane sud in pravdo, da budu smerni in krotki, dal jube bližnje te da čine dobra sirotinji. Plemenstvo pa in bogataše, ki so najbolj škodovali društveno pravičnost, je učil, da ne budu uobraženi (domišljivi), da se ne uzdajou v prolazno bogastvo, da se ni nad kim ne razmeču (bahajo), da nikome ne dodajaju (presedajo).

Srbija je korakala naprej, urejevala se in jačila, in sveti Sava je še sam dočkal plodove svojega dela. Narod je postal mirnejši in vladnejši, nadoh se je ceniti mir, red, varnost in se temu primerno obnašal. Vse to je bilo za življenja svetega Save še v pričetkih, ali postavljeno na zdrave temelje, prirejeno narodnim potrebam in razumevanju, in zato je bil uspeh trajen.

Zunanje meje Srbije so bile utrjene in zavarovane, država sama pa ugleda pri ostalih narodih. Sveti Sava je s ponosom gledal, kako je srbska semlja zakonima i ustovima ukrašena i sjajna, in prepričan se je, da niso natanke (zaman) bili njegovi trudi i oči, nego da su se razvili u jedno bougodno delo.

Njegove glavne ideje, da je sila naroda v njegovi kulturi, da v jedrnatem narodu ne sme biti velikih društvenih pregrad in krivic in da je prva dolžnost vsakogar, da se briga za vse, so sprejeli njegovi učenci, učenaki, so se v srbski pismeni literaturi, iz katere so prešle tudi v stmeno in stvorile v narodu globoko prepričanje, da je sveti Sava vse znal vse umel, da je cel svoj narod ljubil in vse in da ga s svojim duhom nikdar ne zapusti. Duh svetoga Save je

Narodna skupščina izrekla vladi zaupnico

ZAKLJUČEK DEBATE O VLADNI DEKLARACIJI. — MINISTRSKI PREDSEDNIK O ŠIBENIŠKEM INCIDENTU.

Beograd, 26. januarja. (Izv.) Današnje sejo narodne skupščine je otvoril predsednik dr. Ribar ob 11. uri. Po predložitvi zapisnika je vprašal posl. Brandner zakaj ministri ne odgovarjajo na stavljeno interpelacijo. Dr. Ribar je odgovoril, da bo želji interpellanta v tem oziru ustregel.

Nato je Voja Lazij interpelliral ministrskega predsednika Pašića zaradi šibeniškega incidenta, nakar mu je Pašić odgovoril:

«Gospodje! V šibeniku se je pripetil incident. Mi smo dobili poročilo, da so Italijani streljali na naše ljudi. Italijanska vlada pa je nasprotno dobila obvestilo, da so spopad izvali naši ljudje, ki so napadali na italijansko vojno ladjo vračujoča se mornarja, ki so se po prihodu na ladjo branili s streljanjem. Obstojali ste torej dve verziji in je bila potrebna preiskava in je bil določen činovnik, da dožens dejanski položaj in poda točno poročilo, iz katerega je razvidno, da so bili italijanski mornarji pri povratku na svojo ladjo deloma nadlegovani, nakar pa so se naši odstranili in ni bilo nobenega vzroka za streljanje z italijanske vojne ladje. Sedaj se mora poročilo še verificirati, nakar se bo incident rešil po mednarodnem načelu. Ako so krivi naši, jih bomo kaznovali. V nasprotnem slučaju pa bo Italija storila isto.

Kar se tiče italijanskih vojnih ladij v naših lukah, smo napravili korake, da se v tem pogledu zadosti mednarodnemu dogovoru.

Nato se je nadaljevala razprava o vladni deklaraciji. Demokrat Andra Radović izjavja, da bodo novi zakoni, ki uvajajo ustavo v življenje, blagodejno vplivali na konsolidacijo razmer v notranjosti države. S tem se bo država ojačila na znotraj in bo pridobila tudi večji ugled v mednarodni skupnosti. Lojalno in evobodoumno izvrševanje ustave v zvezi z izenačenjem zakonov bo najboljšo orožje, s katerimi se bomo borili proti demagogiji.

Govornik se nadalje dotakne zunanje politike in naglašja težkočo, ki jih je imela naša delegacija na mirovni konferenci. Govornik omenja kampanjo, ki se vodi v Crni gori proti njemu, ker Skader ne pripade naši državi. Naglašja, da je on sprožil vprašanje Skadra na mirovni konferenci v zvezi s katerimi drugi poslanci iz Crne gore. Naša delegacija,

oziroma vlada je pristala na meje iz leta 1913, toda le za slučaj, ako kaka druga država ne bi dobila ozemelj ali privilegij v Albaniji. Naša delegacija je zahtevala Skader, ko je Wilson ponudil Italiji Valono. Dne 14. januarja 1920 so zavezniški naši delegaciji stavili ponudbo, da Jugoslavija dobi Skader z okolico kot avtonomno pokrajino. Ako te ponudbe ne bi sprejeli, potem so bile londonske meje na vidiku. Toda tudi ta pakt odstopa Skader v suverenost naše države. Naglašja, da je bil od januarja do maja 1920, ko je odstopil Nitti, položaj zelo ugoden in bi se po znani ponudbi naše meje na jugu moge precej izboljšati.

Kot dokaz za resničnost svojih trditev navaja govornik pooblastilo, ki ga je dobila delegacija meseca marca v Londonu, da se reši jadransko vprašanje. Progovori v Parizu in odgovoritev pogašanj v Palanči so dokaz, da je Nitti bil za popuščanje. Govornik poudarja škodo, ki je nastala iz tega, da naša država ni bila zastopana na konferenci v San Remu, to pa zaradi tega, ker se v Rapallo ni razpravljalo o albanskem vprašanju, kakor je on svetoval. Meseca julija 1921 so bili stavljeni veliki slabši predlogi. Misli, da bi bil vzrok temu poslabšanju v vstaji Miriditov, kar so naši sovražniki izkoristili zase. Zahteva od vlade, da se reši, kar se še da rešiti.

Nato povzame besedo ministrski predsednik Pašić, ki naglašja, da nam je evojčas ponudil Skader Clemenceau, dočim bi Reka imela postati neodvisna. On je takrat smatral, da je to prav ugodna ponudba z ozirom na razpoloženje na mirovni konferenci, toda večina delegatov je odločno odklonila to ponudbo, pričakujoč večjih ugodnosti in boljših mej za našo državo. Glede Lima ob Ohridskem jezeru, ki je pripadel Albaniji, je treba naglašati, da je v tem vprašanju Albaniji pomagala Italija, ki je operirala s netočnimi podatki. Govornik se nadeja, da bo to še vendar enkrat dobili Lim.

S tem je bila debata o vladni deklaraciji zaključena in je predsednik odredil glasovanje o zaupnici vladi. Vlada je dobila ogromno večino. Za zaupnico je glasoval centum, proti pa klerikalci, socialisti, nar. socialisti, zemljoradniki in dr. Ivanić. Stojan Protić ni bil navzoč. Predsednik dr. Ribar je zaključil nato sejo in sklical prihodnjo za soboto popoldne.

Naši zastopniki na genovski konferenci

ZASTOPSTVO FRANCIJE. — TUDI TURČIJA NAJ SE POVABI.

Beograd, 26. januarja. (Izv.) V ministrstvu zunanjih del se vrše priprave za našo udeležbo na konferenci v Genovi. Kakor se govori v političnih krogih, se ministrski predsednik Pašić sam ne bo udeležil te konference, temveč bosta našo državo zastopala zunanji minister dr. Nitić in vodja našega poslanstva v Rimu, g. Antonijević, eventualno pa tudi naš poslanik v Parizu, g. Spalajković.

Popoln poraz komunistov na kongresu strokovnih organizacij

Praga, 26. januarja. (Izv.) Na današnji 7. seji mednarodnega kongresa strokovnih organizacij je bil objavljen rezultat glasovanja o priključitvi k moskovski internacionali. Za Moskovje je glasovalo 22.027 članov, medtem ko je bilo za Amsterdam oddanih 338.447 glasov. Rezultat je bil od kongresa sprejet z velikim odobravanjem. 8 klici na rdečo amsterdamsko internacionalo, je bila seja zaključena.

GROF SFORZA POSLANIK V PARIZU.

Rim, 26. januarja. (Izv.) Grof Bonin Longare, italijanski poslanik v Parizu, je stavljen na razpoloženje zunanjemu ministrstvu; za njegovega naslednika je imenovan grof Sforza, ki odide na svoje mesto v najkrajšem času.

zaros ostal živ med Srbi in jim pomogel, da prenesejo vsa trpljenja in vse prelukšnje z zdravim jeitrom svojega narodnega bitja.

Pred tem duhom svetega Save se klanja na jutrišnji praznik celotno srbsko s polno vdanostjo in razglašeno hvaležnostjo

Pariz, 26. januarja. (Izv.) Listi poročajo, da bosta za Francijo delegirana h konferenci v Genovo Bourgeois in Viviani.

London, 26. januarja. (Izv.) Listi poročajo, da je nastopila sovjetska vlada pri zaveznikih za to, da se povabi v Genovo tudi Turčija, brez katere se po mnenju Rusije ne bodo mogla rešiti nekatera važna vprašanja.

VALUTNI KURZI V DRŽAVNEM OBRAČUNAVANJU.

Beograd, 26. januarja. (Izv.) Finančno ministrstvo je odredilo, da se kot obračunski ključ za tuje valute računajo pri državnem računovodstvu sledeči kurzi: 100 francoskih frankov — 300 din.; 100 belgijskih frankov — 300 din.; 100 drahem — 250 din.; 100 italijanskih lir — 200 din.; 100 švicarskih frankov — 750 din.; 100 pezet — 560 din.; 100 holandskih goldinarjev — 1350 din.; 100 švedskih kron — 930 din.; 100 rubljev — 50 din.; 1 angleški funt — 180 din.; 1 dolar — 45 din.; 100 mark — 40 din.; 100 levov — 50 din.; 100 češkoslov. kron — 80 din.; 1 papirnata turška lira — 20 din.; 100 papirnatih turških plastov — 20 d.; 100 avstrijskih kron — 4 din.; 100 poljskih mark 4 din.; 100 madžarskih kron — 12 din.;

ŽELEZNIČARSKA STAVKA V GRADCU

Gradec, 26. januarja. (Izv.) Danes ob 10. uri so začeli stavkati premogarji na tukajšnjem kolodvoru, ker jim je bilo delo baže krivično porazčeljeno. Promet D vlakov je kljub temu še vedno dovoljen.

Jugoslavija bo prispevala k vzdrževalnini Karla in Zife

ZANIMIVA SEJA MINISTRskega SVETA. — VOHUNSKA AFERA ZAGREBSKE ŽELEZNIŠKE DIREKCIJE. — POLITIKUJOČI ŠKOF.

Beograd, 26. januarja. (Izv.) Danes popoldne se je vršila od 16. do 20. ure seja ministrskega sveta.

Ministrski svet je po referatu ministra dr. Nitićja sklenil, da mora tudi naša država participirati na stroških vzdrževalnine Karla in Zite Habsburg, ker so na to pristale že Rumunija, Češkoslovaška in Italija. Z udeležbo pri plačevanju vzdrževalnih stroškov pa si pridobi naša država tudi pravico udeležbe pri kontroli nad bivšim avstrijskim cesarjem in njegovo ženo. Portugalska vlada je izjavila, da ji ni več mogoče nositi še nadalje stroškov bivanja Karla in Zite Habsburg na Madeira. Zato zahteva veleposlaniška konferenca, da se to vprašanje čim prej uredi.

Notranji minister Voja Marinković je nato referiral o protivljenju Radličevih pristajev v okolici Siska, ki se trdovratno upirajo izpolnjevati svoje vojne dolžnosti. Poročal je nadalje, da je neka uradnica zagrebške železniške direkcije poleg nekaterih hrvaških železniških postaj tudi madžarsko mesto Kaposvar redno informirala o kretanju naše vojske. Zagrebško ravnanje vlada pa se sedaj izgovarja, da dotična uradnica (po treh letih!) ni vedela, da pripada mesto Kaposvar k

madžarski državi. Notranji minister je zahteval, da se za ta čin pokliče na odgovor šef zagrebškega ravnanstva. Sklenjeno je bilo, da se oddajo akti ministrstvu saobraćaja, ki naj pokliče na odgovor ravnanstva Franica.

Minister za trgovino in industrijo je nato stavil zahtevo, da se povzra podo muslimanskemu duhovništvu, ker se je povzela tudi katoliškemu. Vlada je v principu pristala na to zahtevo, dejstveno odločitev pa odločita na pozneje.

Daljša diskusija se je razvila o vprašanju škofljiskega lista škofa Serića, ki se zadnji čas vneto bavi s politiko, posebej pa poteguje za revizijo ustave.

Razpravljalo se je tudi o mednarodni gospodarski konferenci v Genovi in o sprejemanju novih ruskih beguncev, kar smo obvezani storiti vsled nekakega starega dogovora z angleško vlado. Ti begunci prihajajo iz Cipra in Egipta. Odobren je kredit treh milijonov dinarjev, da se kot ča poprava kraljevega dvora. Govornik se je tudi oasedbi sarajevske, šibenice in volvodinske škofije.

Seja je bila nato zaključena in prihodnja določena za nedeljo dopoldne ob 10.

Avstrijski parlament odobril avstrijsko-češki sporazum

Dunaj, 26. januarja. (Izv.) Na današnji seji narodne skupščine je zvezni kancelar dr. Schober opravičil svoje postopanje glede pogodbe in najavil, da bo podal demisijsko svojega kabineta takoj, ko bo rešena zadeva pogodbe s Češkoslovaško.

Nato je govoril predsednik velenjske stranke poslanec dr. Dinghofer, ki je poudarjal, da pomeni ta pogodba začetek zveze donavskih držav, kateri bi ukazovala Češkoslovaška. Če bi prišlo do take zveze, potem je

Avstriji vzeta možnost priključitve v Nemčijo. Dr. Dinghofer je izjavil: «Prepričani smo, da nam priključitve ne bosta omogočili Pariz ali Praga, ampak samo London in Berlin».

Nato je bila pogodba s Češkoslovaško s 104 krščansko - socialistimi in socialno demokratičnimi proti 23 velenjskimi glasovi končno veljavno ratificirana.

Večina je sprejela izid glasovanja s burnim odobravanjem.

Pred važnimi soredmembami na Češkem

Praga, 26. januarja. (Izv.) «Tribuna» piše: Obenem z dr. Benešem bodo podali demisijsko tudi prosvetni minister dr. Šrobár, notranji minister dr. Černý, delovni minister Tučný, finančni minister dr. Novák in minister za Slovaško, Mičura. Dr. Beneš pa ostane tudi v novem kabinetu še zunanji minister.

Praga, 26. januarja. (Izv.) «Tribuna» piše, da bo zastopal dr. Beneš svojo vlado na konferenci v Genovi samo še kot zunanji minister. Predsednik Masaryk je priznal, da je vodstvo kabineta in zunanje ministrstvo za eno osebo fizično prenaporno in bo zato gotovo sprejel demisijsko dr. Beneša.

Dr. Beneš si iz političnih ozirov želi zapustiti predsedniško mesto kabineta, predvsem zaradi nesporazuma z demokrati glede spora zaradi praškega deželnega gledališča, dalje zaradi očitnih klerikalcev, češ da o priliki papežev smrti niti zbornica niti senat nista odredila žalnih manifestacij, in naposled zaradi neklih nesporazumljenj v agrarnem vprašanju.

SNOVANJE OPOZICIONALNEGA BLOKA NA ČEŠKEM.

Praga, 26. januarja. (Izv.) «Tribuna» piše, da se nameravajo nemške in madžarske stranke v češkem parlamentu združiti s slovaško katoliško ljudsko stranko v močan opozicionalni blok, ki bi obsegal nad eno tretjino vseh poslancev v parlamentu. Ta blok bo nastopil za federalistično ustavo republike. Danes je predložila slovaška katoliška ljudska stranka zbornici zahtevo po samostojnem slovaškem parlamentu in avtonomni slovaški vladi.

NAŠA VOJASKA DEPUTACIJA V PRAGI.

Praga, 26. januarja. (Izv.) Deputacija 21. jugoslovanskega pešpolka je včeraj obiskala staromestni rotovž, kjer jih je pozdravil županov namestnik in jim razkazal znamenitosti starodavnega rotovža. Delegacija je nato odpotovala v Plzen, kjer je bila gost Skodovih tvornic. Jutri je povabljena delegacija na kosilo pri 5. pešpolku, nakar bodo imeli čajanko pri jugoslovanskem poslaniku dr. Vošnjaku. Zvečer so delegati gostili šefa generalštaba generala Mittelhausnerja.

Zagrebški roparski napadalec prilet

Zagreb, 26. januarja. (Izv.) Zaradi poskušene roparskega umora, ki ga je včeraj zagrebel neki vojak v gozdu pri Vrabah, je bila, kakor smo že včeraj javili, po vsem Zagrebu in okolici izvedena obširna racija za hudodelcem, ki se je pisal po izjavi napadene deklice Gjur Vlasid. Danes zjutraj je bil na podlagi te izvedbe res aretiran vojak Gjur Vlasid in z eskorto takoj odpremljen v bolnico usmiljenih sester, kjer leži težkora njena Marija Holok. Dekle, ki je danes prišlo zopet k zavesti, pa je pri konfrontaciji izjavilo, da ta vojak ni napadalec. Na nadaljna povpraševanja je povedala, da ji je dotični vojak rekel, da je doma iz Tuzle v Bosni.

Vojaska oblast je zato ukazala poiskati in zadržati vse vojake, ki so doma iz Tuzle. Za pri objavi povelja se je izdal prvi krivec s svojim razburjenim in zmedenim obnašanjem. Po takoj izvršeni aretaciji so naši pri preiskavi njegovih stvari našli kovčka še vseh 16.000 kron, zlato uro z verižico in medaljonom, ki jih je vzel deklici, kakor tudi še okrvavljen bajonet. Ropar je res doma iz Tuzle, ne piše se pa Vlasid, marveč Mahmutović in je mohamedanske vere. Deklice je povedal ime svojega tovariša, da bi spravi v slučaju odkritja zločina oblasti na krivno sled.

Ker si je ranjena deklica danes zopet opomogla, so je nadaljevalo zasliškavanje, pri katerem je podrobneje pojasnila vojakovo prošnje. Pri poizkusu umoriti jo, ji je Mahmutović stopil z eno nogo na trebuh z drugo pa na stegno ter jo zabodel najprej v vrat, potem pa še v nogo in v prsi. Ko je mislil, da je že mrtva, jo je zakopal s snegom in zemljo ter odšel. Ko se je deklica brez nekega časa osvestila, so jo s skrajnim naporom privedli do ceste, kjer so jo potem našli ljudje in jo spravili v bolnico.

ZOPETNA ŽELEZNIČARSKA STAVKA V NEMČIJI.

Berlin, 26. januarja. (Izv.) Na včerajšnjem zborovanju združenja železniških uradnikov v Berlinu se je zavzelo stališče proti izjavi vlade, ki noče dovoliti zahtevanih poviškov draginskih doklad, nakar se je s 50 proti 16 glasovom sklenila proglasiti splošna železničarska stavka. Termin še ni znan.

Naprednim županom, podžupanom, občinskim odbornikom in tajnikom!

Dobra občinska uprava je predpogoj dobre in močne države.

Prav posebno velja to za našo državo, v kateri pomeni občina temelj vse državne zgradbe, in v kateri ima mnogo večji pomen, večje pravice in večje naloge, kakor jih je imela prej. Ta položaj treba samo izkoristiti. In naloga občine samo izvrševanje ukrepov, marveč glavno je delo v lastnem delokrogu, smoteno delovanje za gospolarsko povzdigo naroda, pospeševanje vsakega panog gospolstva, zlasti kmetijske produkcije, obrti, industrije, reševanje velikih nalog, ki čakajo občine na socialnem in kulturnem polju.

Dobra in poštena uprava mora ustvariti jak in silen narod, mora ustvariti jako in silno državo.

Dolžnost je vseh tistih, ki sodelujejo pri občinski upravi, da delujejo v tej smeri. Da pa pojdemo po isti poti in elajšamo naloge, ki nas čakajo, osnovali smo društvo »Samouprava«, ki naj združi v sebi vse one, ki hočejo boriti se svetom, boriti se dejanjem sodelovati v občinskih upravah. »Samouprava« bo organizacija, v kateri se bomo medsebojno poučevali in krepili, pri kateri bomo iskali nasveta, katerega bo zastopala v slučajih potrebe celokupne naše interese.

Iz Narodne skupščine

Finančni minister o novih davkih.

Beograd, 25. jan.

Danes popoldne ob tri četrt na pet se je nadaljevala seja narodne skupščine. Prvi je govoril demokrat Pave Curović, ki je izjavil med drugim, da bi bila intervencija v hrvatskem vprašanju v osnovi pogrešana in da bi vodila k razpadu naše uedinjene države. Ako bi se naša država uedinila po pokrajinah, kakor so bile prej, bi se ne mogla ustvariti močna narodna sila. Sedanje prilike, ki so za sedaj še majhne, bi delovale močnejše na razkroj države. Glede Italije meni, da je njeno zadržanje napram nam nedostojno velike države. Obzležo, da smo izgubili Skadar, ker pomeni to izgubo najvažnejše točke na Jadranskem morju.

Zemljoradnik Steva Benin je odgovarjal nato na nekatere pripombe ministra Pribečevića, kakor je govoril finančni minister dr. Kunanadi, ki je najprej odgovarjal na neke opombe Stojana Protića.

V proračunu so se izvedle tri redukcije ter se je proračun od 9 milijard znižal na 5 milijard. Današnji deficit znaša še eno milijardo. Ta deficit se lahko odpravi s štedenjem. V finančnem zakonu, ki spremlja proračun, je predviden način, kako se morejo doseči prihranki. Ako bomo šli po tem potu dalje, je več kot gotovo, da bomo v proračunu za leto 1922. dosegli še več prihrankov, kakor do sedaj. Drugi način prihrankov pa se more doseči potom novih dohodkov. Po njegovem mnenju in po mnenju vse vlade se bodo iskali novi viri tade, ako se pokaže, da se drugacije v proračunu ne more doseči ravnotežja. Kot novi vir sta predvideni dve vrsti davkov: prvič da bi se od vseh sedanjih davkov progresivno plačeval nov davek, drugič da bi se sprejel davek na premoženje.

Dolg, ki ga ima država pri Narodni banki, ni edini vzrok padca dinarja, so tudi drugi vzroki, velike vsote, za katere so se naši trgovci zadolžili v inozemstvu, potem politične prilike zadnjega časa, kakor n. pr. mobilizacija. Graja Jugoslovanski klub, da je agital pri investicijskemu posojilu. (Ugovori pri Jugoslovanskem klubu.) Dalje pravi, da je naša trgovinska bilanca res pasivna, da pa tudi to ni edini razlog padca dinarja. Na koncu veli, da bo naše narodno edinstvo vedno trpelo, ako bomo vztrajali pri malenkostih in vprašanjih, a če je delegat v tem ali onem mestu ali v ministru Srbi ali Hrvat ali Slovenec.

Radikalec Ljuba Jovanović je govoril o hrvatskem vprašanju in o sporazumu med Hrvat in Srbi ter rekel, da ne more priti do sporazuma v zmislu Hrvatskega bloka. Po mentaliteti, navdahnjeni po neprijateljstvu, se misli namreč naš sporazum med suvereno hrvatsko državo in kral-

Namen »Samouprave« v smislu pravil je:

1.) da poučuje člane o zakonih in predpisih glede samoupravnih teles sploh, zlasti pa glede občinske uprave in o posebnih potrebah občin in o pospeševanju kulturnih in gospolarskih koristi občanov; 2.) da čuva samoupravo občin in drugih samoupravnih teles v okviru veljavnih zakonov in zagotavlja pravilno izvrševanje vseh samoupravnih pravic. Društvo prireja redne in izredne društvene shode, strokovna predavanja o samoupravi, sklepa in odlošila prošnje, spomenice in resolucije oblastvom in zakonodajnim oblastvom.

Vabimo vse, da pristopitel

Javite svoj pristop na naslov: »Samouprava«, Ljubljana, tajništvo JDS, Narodni dom.

Dr. Juro Hračovec,
župan v Celju.

Ciril Pirce,
župan v Kranju.

Dr. Rikard Karba,
župan v Kamniku.

Karel Rozman,
župan v Novem mestu.

Ijevino Srbijo. Tega sporazuma ne more razumeti niti odobriti, ker tvorimo samo en suvereni narod. On ve za Srbe, Hrvate, Bosance, Slovence, Črnogorce in Macedonce, ne pozna pa hrvatskega naroda ali srbskega. Smatra, da mora priti do drugega sporazuma in da tako misli tudi Protić in Marinković in da temu tudi Pribečević ni nasproten.

Po govoru Ljube Jovanovića se je izvolil odbor deveterice, ki se bo sestel jutri dopoldne, da vzame v pretrse trgovinsko pogodbo z Avstrijo, katere rok poteče koncem tega meseca in ki se mora podaljšati.

Seja je bila zaključena ob 19.45, prihodnja pa odredjena za jutri dopoldne ob desetih z istim dnevnim redom.

Razprava proti vдов-danskim atentatorjem

Beograd, 26. januarja.

Včeraj se je pričela razprava proti atentatorju Spasu Stejiću in tovarišem. Sednemu stolu predseduje sodnik Božidar Prokić, državni obtožitelj je Rašković.

64 obtožencev je razvrščenih v sedmih skupinah. V prvi so: Stejić, Moizis, in bivši poslanci Nikola Kovačević, Vlasto Čopić in Filip Filipović. Juhač in Marinković sta odsotna, ker sta pobegnila v inozemstvo. Za obtožence je korlon žandarmerije z nasajenimi bajoneti. Pred Stejićem stoji poseben orožnik s puško. Obtoženci so bili privedeni v dvorano ob 8.45, čitanje obtožnice pa je pričelo ob 9.35 in je trajalo do 10.10.

Obtožitelj je zahteval, da se obtoženci kaznujejo najhujše, ker ni nobene olajševalne okolnosti. Obtoženci so med čitanjem obtožnice ponovno ugovarjali, češ da je pretirana. Razprava je bila prekinjena ob 12.25 in se je nadaljevala danes dopoldne.

Danes je bil prvi zaslišan Madžar Csaki s pomočjo tolmača. Preklical je vse prejšnje izpovedi, češ da je bil k temu prisiljen, ker so ga mučili. Polpročnik Vukoman mu je izbil štiri zobe. Tudi ni dobival hrane ne vode. Tudi Madžar Moises je bil zaslišan potom tolmača in je izjavil, da je stopil v komunistično stranko samo radi tega, ker je mislil, da se ne bo posluževala terorističnih metod. V Budimpešti je šel, da bi prinesel s seboj podporo za brezposelne delavce, ne pa v kake propagandne namene. Naglašal, da so tudi njega v preiskavi mučili. Zagovornik Popović je zahteval, naj se obtoženci zavržnejo prejšnjemu.

Razprava je bila zaključena ob 12.15 in se bo nadaljevala v soboto. Zaslišana bosta bivša komunistična poslanca Vlasto Čopić in Kovačević.

„Edinost“ o rezultatu občinskih volitev

Trst, 25. januarja.

Povodom razglasitve izida občinskih volitev v Trstu in okolici, objavlja današnja »Edinost« uvodnik »Kvišku srca«, v katerem izjavlja:

Italijansko časopisje zavija na vse načine resnico in tako prikriva dejstvo, da je zveza italijanskih nacionalističnih strank pri teh volitvah razmeroma veliko več izgubila kakor Slovenci. Od 56.000 vpisanih volitev, na katere je računala zveza, je dobila ta samo borih 12.050 glasov, torej petino od številke, katero so pričakovali Italijani. Tisti, ki so se vzdržali glasovanja, gotovo s tem niso hoteli zvezi pokazati svojih simpatij. Število slovenskih glasov je res padlo za kakih 500, to pa zato, ker je padlo število glasov vseh strank od zadnjih volitev, ko je imel tudi italijanski blok 4000 glasov več kakor danes. Italijani pač nimajo vzroka govoriti o zmagah, ko je vendar vsa Goriska tako sijajno manifestirala proti njim, ko so porogeli v Furlaniji in izgubili tedajvno Koper. Potisnili so Slovence, toda v obup jih niso spravili, kljub temu, da so poslali cel polk prepečev nad nje. Zlomljeni Slovenci niso in ne smejo biti, kajti za malodušnost ni nobenega razloga. Vztrajati na braniku svojih pravic, to mora biti njihovo geslo. Enkrat bo že šlo prišlo spoznanje, tudi za Italijane!

Politične beležke

+ Klerikalna miselnost. »Današnji »Jutro« v svojem uvodniku imenuje madžarski narod z lepim imenom »madžarski mrčes«. Tudi poglavje za organizacijo »novega preroda naroda«. Noben narod ni počenega groša vreden, kakor tajega zmerja. Takšno loketjo nam je hotel dati »Novi čas«. Toda ta »organizator novega preroda« se je zopet enkrat zlagal. Mi namreč nismo tako rekli o madžarskem narodu, marveč o onem mrčesu, ki hujša madžarski narod proti nam. Med ta mrčese spadajo razni Gombosi in drugi volitelji madžarskih fašistov, dalje nekateri škofje, plemiči, velekapitalisti, legitimisti itd., skratka vsi nosilec madžarskega »krščanske« nacionalnega kurza, ki ga »Novi čas« s svojimi polemikami brani. Kar se pa navedeno preroda tiče, smo prepričani, da nam nikdar ne pride od ljudi, ki po Mahničevih naukih delajo na svoj prošlji način tako, kakor delata n. pr. »Novi čas« in »Straža«. Od teh ljudi ni mogoče pričakovati nič drugega, ko svedenju to, da se poslužujejo tudi gluhanja za npravi prerod le za svoje strankarske svrhe.

+ Iz zagrebškega občinskega sveta. Na včerajšnji seji zagrebškega občinskega sveta so bili verificirani mandati občinskih svetnikov, ki so prišli v občinski svet mosto dr. Surmina, Košutića in Radića. Za polžupana je bil izvoljen s 34 glasovi kandidat Hrvatskega bloka Krčelić. Sledile so volitve odsekov. Seja je bila mirna.

+ Madžarski politiki pri gosp. Ninčiču. V sredo je sprejel minister zunanjih del Ninčič znane madžarske politike: Karolyja, Jaszyja in Lindnerja, ki so ga opozorili na intrigo madžarske vlade pri veleposlaniški konferenci in pri ligi narodov, ki streme za tem, da bi se izvedel v severnem delu Vojvodine neke vrste plebiscit. Karoly in Jaszy sta odločevala v Dubrovnik, Lindner pa je ostal v Beogradu.

Po svetu

— Maršal Foch na Japonskem. Kakor poročajo iz Tokija, se je maršal Foch dne 20. t. m. izkrcal v Yokohami. Na obli ga je pričakovala množica ljubitelja in ga pozdravljala. Maršal Foch biva v carskem dvoru v Yokohami. V avdijenci ga je sprejel tudi princ - regent. Maršalovemu prihodu se pripisuje velika važnost, kar naglašal tudi vse japonsko časopisje.

— Masaryk obišče Anglijo. Predsednik republike dr. Masaryk obišče v kratkem Anglijo. Njegov obisk bo samo poloficijozen. Dr. Masaryk bo v Cambridgeu in Oxfordu promoviran za častnega doktorja in bo imenovan za častnega člana Kings Collegeja, na katerem je deloval med vojno.

— Kaos v Albaniji. Atenska poročila javljajo o velikanskem kaosu, ki je zavladal v Albaniji. V Tirani, v Elbasanu in v Draču so hkratu organizirane nove vlade, ki si po svojih pripravah diametralno nasprotujejo. Tokom enega meseca je dosedaj v Tirani že sedma albanska vlada, ki je pa že tudi demisionirala. Vlade posledje vodi albanski delegat škof Fan Noli, ki pa v muslimanski Tirani nima nobenih pristašev. Poamezna plemenarja proglašajo svojo samostojnost. V splošnem se da trditi, da vlada v vsi Albaniji danes najpopolnejša anarhija.

— Razorožitev Bolgarije. Veleposlaniška konferenca v Parizu je pozvala bolgarsko vlado, da v smislu določb mirovne pogodbe, sklenjene v Neuillyu, do 15. februarja odpušči vse asentirane vojake armade, žandarmerije in obmejne straže. Bolgarska vlada je odgovorila, da bo sicer brezpogojno izpolnila vse določbe mirovne pogodbe, prosi pa za odgoditev razorožitve do 20. februarja, ker se ta dan višji občinske volitve, pri katerih je žandarmerija neobhodno potrebna. Kar se tiče obmejnih čet, katere štejejo 2700 mož, prosi bolgarska vlada, da se ji dovoli enoletni rok, ker se je dosedaj za to stražo javilo samo 450 prostovoljcev.

— Demonstracije državnih uslužbencev na Dunaju. Kakor nam poročajo z Dunaja, se je v sredo popoldne vršilo zborovanje državnih uslužbencev, na katerem so konstatirali, da je vlada njihove zahteve odklonila. Po zborovanju je prišlo do velikih demonstracij pred parlamentom. Množica je hotela vdreti v parlament in je razbila mnogo oken. Potem je krenila množica pred finančno ministrstvo, kar pa so močne straže preprečile. Vsa javna poslopja so zastražena.

— Francija proti Genovi. »Daily Mail« računa z gotovostjo na to, da se bo genovska konferenca izjalovila, ker je Francija trdno odločena, dati konferenci namesto gospolarskega političen značaj. Francija hoče, da se morajo razpravljati na konferenci v Genovi tudi vprašanja, kakor so praktična uporaba gotovih načel glede Rusije, namreč, da mora ta obnoviti prostost politike in časopisja, priznati zasebno lastnino ter se vzdržati propagande zoper sosedne države. Francija bo zahtevala, da se sklene še pred konferenco dogovor z zaveznicami, ki ji bo jamčil izvedbo in uveljavljenje njenih načel na konferenci, pri čemer bo gotovo prišlo do resnih nesporazumov, ki bodo, kar je zelo verjetno, onemogočila konferenco.

— Trocki o genovski konferenci. Urednik »Daily Herald« je dne 22. t. m. intervjuval Trockega, ki je izjavil glede povabila Rusije v Genovo: Ruski komunisti se nadejajo lepih uspehov genovske konference ne glede na to, ali se je udeležil tudi Francija ali ne. Svet je najprej ugal v versajsko pogodbo, potem v washingtonsko konferenco, ki sta ga pa obe razočarali. Dames upa v genovsko konferenco. Izvesti pravzaprav ravnotežja sveta je v današnjih okoliščinah težko, celo nemogoče brez sodelovanja vseh narodov in držav. Francija, ki hoče biti danes merodajna za svetovno politiko, pa je le malo važen element zanj, ne bo škodovala konferenci, če se je ne udeleži. Toda če izostane tudi Amerika, se bo konferenca izjalovila. — Glede stališča Rusije napram reparacijam, predvidenim v versajski pogodbi, je dejal Trocki, da se bo Rusija udeležila tozadevne debate z namenom, da doseže poravnano vojne škode v Evropi.

— Ponarejeni češkoslovaški bankovci. Na Dunaju so artilarij večjo družbo ponarejevalcev češkoslovaških petkotarskih bankovcev. Ponarejene bankovce so v velikih množinah spravljali v promet v Avstriji in baje tudi v Jugoslaviji.

Prosveta

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE.

DRAMA.

Petek, 27. jan.: »Gardisti«. E. Sobota, 28. jan.: »Hamlet«. Izv. Nedelja, 29. jan.: Popoldne ob 3. uri: »Petrčevke poslednje sanje«. Izv. Nedelja, 29. jan.: Zvečer ob 8. uri: »Gardisti«. Izv.

OPERA.

Petek, 27. jan.: »Labodje jezero«. C. Sobota, 28. jan.: »Bolshies«. E. Nedelja, 29. jan.: »Prodana nevesta«. Izv.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE.

Petek, 27. t. m.: »Pičkar«. A. Sobota, 28. t. m.: »Parizanka«. C. Nedelja, 29. jan.: ob 15. »Za narodov blagor« (Ljudska predstava); ob pol 20. »Poljska kri. Izv.

Predavanje o hrvatski glasbeni literaturi. V dneh 7., 8., 9., 14., 15. in 16. decembra minolega leta je predaval na konservatoriju Glasbene Matice v Ljubljani o hrvatski glasbeni literaturi dr. Božidar Siroli iz Zagreba. Dasiiravno je bil temu predavanju odmerjen precej pičel čas (13 predavateljskih ur), vendar so dobili gojenci konservatorija precej točen vpogled in jasno sliko hrvatske glasbe. V lepih besedah je nanaizal gospod predavatelj ves glasbeni pokret v hrvatski glasbi ter kolikor mogoče podrobno karakteriziral sledeče dobe: 1.) glasbo v predilirski dobi, 2.) narodno glasbo, 3.) glasbo ilirskega pokreta, 4.) glasbo poliriske dobe, 5.) sodobno hrvatsko glasbo. Svoja izvajanja je podprl z raznimi primeri hrvatskih pesmi, posebno onih iz starejše in narodne dobe. O predavanju je bil napravljen steonogram in žeteli je le, da se v svrbo splošne informacije izda do predavanje tudi v tisku. Naši Glasbeni Matici smo za to kulturno delo zelo hvaležni ter pričakujemo, da nam v najkrajšem času nudil podobno predavanje iz srbske glasbene literature. Pripominjamo še, da je bilo predavanje dr. Sirole zelo številno posečeno, ne samo od konservatorijskih gojencev, ampak tudi od drugih glasbenih interesentov. Dr. Siroli bodi pa tudi na tem mestu izrečena naša najiskrenejša zahvala.

V Zvezo slovenskih pevskih zborov lahko stopi vsako zakonito priznano pevsko društvo in vsak zakonito priznani pevski zbor Slovenije. Pravila bodo v kratkem dotiskana. Pozivljamo vse slovenske zore, da nemudoma javijo svoj pristop k »Zvezi«, nakar dobé pravila in vsa pojasnila po pošti. Naslov: »Zveza slovenskih pevskih zborov. Ljubljana«. — »Glasbena Matica«.

Nikola Zec, znani in priznani basist dunjske državne opere, je nastopil v sredo večer na velikem koncertu v »Kazinu« v Beogradu.

Sokolski vestnik

Sokolski odsek Ježica vabi na svoj II. redni občni zbor, ki se vrši dne 29. januarja (v nedeljo) ob 15. uri v prostorih ljudske šole na Ježici.

Sokolsko gledališče v Radovljici ponovi v nedeljo dne 29. t. m. ob petih zvečer Grillparzerjevo »Pramati«.

Sport

Redna glavna skupščina L. N. P. se vrši v soboto dne 28. t. m. ob 20. uri zvečer v posvetovalnici ljubljanskega magistrata in ne ob 19. uri kakor je bilo prvotno objavljeno. — Tajnik.

Drsalna in smučarska tekma. Prvotno nameravana drsalna tekma na Bledu in smučarska tekma Mrzil Studenec-Bled se vsled nerednih vremenskih razmer preložili. Vrši se pa definitivno sankarska tekma za prvenstvo Bohinjskega dne 2. februarja in za prvenstvo Jugoslavije dne 5. februarja na krasno urejenem sankališču Belvedere v Bohinjski Bistrici. Vsem priporočamo trening in izlet v Bohinjsko Bistrico, kjer so danes najlepši tereni za izvajanje vseh zimskih sportov. Razpis tekm primcese »Sport«, ki izide v soboto.

Sportna Zveza.

Sveti Sava

Sveti Sava se je rodil kot najmlajši sin Stjepana Nemanje in njegove žene Ane okrog leta 1170., pozno, ko se starši več niso nadejali, da še dobe deca. Ime mu je dano Rastislav, a iz nežnosti so ga doma klicali za Rastka. Destinostvo mu paja v ono dobo, ko je Stjepan Nemanja graval svoje zadušnice in ko se je morda že pričel pripravljati, da konča svoje življenje v samostanu. Razpoloženje na velikožupanskem dvoru je bilo potemtakem zelo pobožno in je zelo vplivalo na mlado Rastkovo dušo. Tako ni čula, da je on postal tih, v se zamišljen deček, ki je obračal svoj pogled od bučnega življenja mladih velikašev in ga upiral v oddaljene zemlje, kjer je siljal, da žive bogaboječji ljudje ob postu in molitvi.

Poln takšnih misli pobezne Rastko kot mladenič z nekimi menihi, ki so prišli k Nemanji po miloščino, na Sveto goro. Roditelji Nemanjin so obupavali kljub vsej svoji pobožnosti radi tega bega, in žalost jih je sklonila, ko jim je Rastko po vojvodi, ki ga je zasledoval do Svete gore, poslal svojo posvetno obleko, svoje plave,

kakor zlate lase, in jim sporočil, da ni več Rastko, ampak Sava. S Sveto gore se ni več hotel vrniti, ampak je še nanjo pregovoril tudi očeta, ki se je nahajal že v samostanu Studenec, ker se je odrekel vladi in vzal meniško raševino na sebe.

Sava je bil najprej v Rusiku, potem v Vatevedu, a ko je dospel Nemanja leta 1197., sta obadva obnovila svetogorski samostan Hilandar in utrdila v njem srbsko kulturno središče, kakor so ga imeli Rusi v samostanu Rusiku. Bolgari na v Vatevedu, samo še evrše, z boljše organiziranim delom. Po svoji volji je živel Sava medtem samo do očetovega prihoda na Sveti gori, ter pri tem preko mere mučil mlado telo s postom, bdenjem in vsakojakim trpljenjem. Čim pride Nemanja, je moral Sava popuščati, ker stari izmučeni vojskač ni mogel gladiati trpljenja in mučenja svojega ljubljendka. Da ga ne bi po nepotrebnem žalostil, je Sava odnehal od svojih asketskih naporov, misleč, da jih kasneje nadomesti.

Pa tudi po smrti Nemanjini leta 1200. — to smrt je Sava na posebno ranljiv način opisal — ni Savi dano, da živi postu in molitvi. Iz Srbije so

mu neprestano prihajala poročila, eno bolj črno ko drugo, da naj se povrne v domovino in naj s svojo pametjo, ugodlom in spretnostjo pomaga svoji domovini, ki jo razdira borba med prepirljivima bratoma Vukanom in Stepanom. Sava se res vrne, toda šele po dolgi prošnji, l. 1207., in nosi s seboj relikvije Nemanje. Pomiril je brata in se potem hotel vrniti na Sveto goro. Toda ljubezen do naroda in Stepanovo prošnje so ga prisilile, da je svojo žrjo zapustil obči in ostal v domovini.

Iz Nemanjine zadušnice Studenice je razvil Sava delo za prosvetljenje Srbije, ali je s slabim uspehom, ker je vrhovna cerkvena oblast bila grška, ki jej ni bilo mnogo do prosvetevanja Srbov. Cela zemlja vobče je bila neurejena, neutrujena, od vseh strani okoljena od sovražnikov. Zato je Stepan tudi moral iskati oslona na zapadu, odkod si je vzel tudi drugo ženo in kjer je hotel izprositi tudi kraljevsko krono. Sava tega ni pričakoval v Srbiji, njega so bratovi koraki žalostili in žalili. Zato se je zopet vrnil na Sveto goro.

Toda le za malo časa, kajti brzo se je zopet izmirl z bratom in v dogo-

voru z njim odšel v Nikejo, kjer je dosegel pri carju Teodoru Laskaru in patrijarhu Emanuelu, da so srbske cerkve priznali za samostalne in jej dali metropolit v osebi Save samega. Sedaj je Srbija imela evrsto podporo za izvajanje kulturne organizacije. Sveti Sava se je mogel vrniti v domovino in takoj započeti s svojim plodnim prosvetiteljskim delom. Ko je zgradil evrste in zanesljive temelje srbskemu kulturnemu razvoju in ko je s svojim nasvetom in delom pomogel bratu Stepanu, da Srbijo utrdi in uredi, je s tem položil osnovo za bodočo veličino Srbije. Za vsako najmanjšo stvar se je brigal. Dvigal je samostane in cerkve, izdeloval pravila za nje, zbiral je in prevačal cerkvene knjige in zakone, opisal je jedinstveno, skladno in z globoko nežnostjo življenje svojega očeta Nemanje, s samostanskim imenom Simeona.

Sava je bil tako prvi srbski književnik, prvi uvajalec zakonov, prvi organizator cerkve in prosvete, prvi dalekovidni državnik in razborit diplomat.

Ko je povsod započel in v pravo smer napotil delo za narodni in državni napredek, ga je takratno visoko-

spoštovanje do svetih krajev nagnilo, da je dvakrat potoval v Palestino. Prvo krat kot metropolit, drugokrat, ko je že odločil to čast in jo predal v zanesljive roke Arzenija Prvega. Na drugi poti je posetil ne samo Palestino in Sirijo, nego tudi oddaljeno Afriko. S pota pa se ni več vrnil v Srbijo. Stvarnost je, da je na povratku iz Svete dežele na praznik Bogojavljenja prehladil ter umrl v Trnovu na Bolgarskem pri svojem sodniku, bolgarskemu carju Jovanu, s čegar hčerjo je bil oženjen njegov sinovec, srbski kralj Vladislav. Tu je bil svetl Sava tudi pokopan v novi cerkvi »Štiridesetih mučnikov«.

Vladislav je le s težavo izprosil njegove relikvije, da jih položi v svoji zadušnici Mileševu, blizu Lima in Prijeplja, kjer so počivale vse do leta 1505. Takrat jih je Sinan paša na Vračaru pod Beogradom zažgal, da zatne duh svetega Save med Srbi, ker jih ta duh drži evrste in nezlomljene, polne nade v osvobojenje.

Savine relikvije je zažgal, ali njegovega duha med Srbi ni mogel uničiti.

* **Minister za narodno zdravstvo** dr. Karamchedović je radi zopetne obolenosti odpotoval večer iz Beograda v Sarajevo. Izjavil je, da bi radi zadržanega zdravja rad odstopil, vendar pa muslimanski klub doslej še ni razpravljal o tem.

* **Težko je oboliel minister n. r. dr. Franjo Jančič** na sladkorni bolezni. Zdravi se v mariborski javni bolnici.

* **Pokrajinski namestnik Demetrovič** v Beogradu. Dne 23. januarja je prispel hrvatski pokrajinski namestnik gosp. Demetrovič v Beograd, kjer ostane tedaj dni. Njegov prihod je v zvezi z reguliranjem budžetnega proračuna Hrvatske in Slavonije.

* **Razid društev.** Strokovno društvo železničarjev za Slovenijo se je prostovoljno razšlo. Vsi člani so prestopili k »Savetu železničarja Jugoslavije« s sedežem v Zagrebu. — Društvo »Oesterreichischer Maschinenbau«, Ortsgruppe Marburg, se je prostovoljno razšlo, ker je imelo premalo članov.

* **Odpor društva »Gospodarski Zvon«** v Ljubljani se je sestavil tako-le: Predsednik: dr. Jos. C. Oblak, odvetnik v Ljubljani, podpredsednik: Anton Brandner, narodni poslanec v Ljubljani, tajnik: Primož Lučič, meščanski učitelj v Ljubljani, blagovnik: Anton Zvan, višji davčni upravitelj v Ljubljani.

* **Tolmač za nemški jezik.** Višje deložno sodišče v Ljubljani je imenovalo dr. Pavla V. Breznika, profesorja na državni višji realki v Ljubljani, za tolmača nemškega jezika pri deložnem sodišču v Ljubljani.

* **Delavska zbornica za Slovenijo** v Ljubljani razpisuje mesto stalnega tajnika. Poleg splošnih namestiteljev pogojev morajo imeti kompetentno pravniško kvalifikacijo in biti vešč vsem strokam socialne politike. Službeno razmerje ureli službeni red, ki ga izdela zbornica. Prošnje je vložiti do dne 4. februarja.

* **Predavanje o Masaryku** v Ljubljani. Večera ob pol 18. uri se je vršila v Mestnem domu za vse višje razrede ljubljanskih srednjih šol predavanje o predložitniku češkoslovaške republike T. G. Masaryku in o pohodu čeških levic skozi Sibirijo. Predavanje je priredilo poverljivo društvo za prosveto, predaval pa je prof. dr. Ivan Lah, ki je spremljal predavanje tudi z več kot 150 lepimi skopičnimi slikami. Dvorana je bila nabita polna.

* **Koliko je v naši državi časopisov?** Po najnovejših podatkih znaša število vsakega časopisa v naši državi 510. Od tega števila odzade na Hrvatsko, Slavonijo in Medimurje 223 listov, na Srbijo in Črno goro 86, na Slovenijo 83, Banat, Bačko in Baranja 42, Dalmacijo 41, a na Bosno in Hercegovino 31. Od navedenega števila časopisov izhajajo v latinici 209, v cirilici 118 časopisov. Nemških je 17, madžarskih 15, ruska 2, francoska 2, turški 1.

* **Mestni stanovniški urad** v Ljubljani nas naproča, da pridobimo sledeči razglas: Vloge, v katerih prosijo stranke za določitev najemnine za stanovanja, so po večini tako pomanjkljivo opremljene, da na njih podlagi najemnine ni mogoče določiti. Zato se interesirajo opozarjajo, da svojimi prošnjami za določitev najemnine priložijo dokaz o tem, koliko se je plačevalo čiste najemnine za dotično stanovanje dne 1. julija 1914. Pri stanovanjih, ki takrat niso bila oddana, naj stranke navede, koliko se je po njenem mnenju plačevalo takrat za enaka stanovanja v enaki legi. Razen čiste najemnine od dne 1. julija 1914 pa je treba v vrhu določitve doklad (gostastine, volarine, kanalske pristojbine) navesti tudi vsoto od hitnega gospodarja za leto 1919 in leto 1920 priznane čiste najemnine (fasije). Obe vsoti, to je čisto najemnino iz leta 1914 in zadnjo fasijo izvedo stranke najverjetneje pri davčni administraciji. Stranke, ki ne žive pretežno od plače ali pokojnine, morajo končno priložiti izkaz o letnem dohodku, ki je služil kot podlaga za odmero osebne dohodnine v zadnjem letu (1921). Ako bi dohodka zadnjega leta davčno oblastvo še ne bilo določilo, služi pri določitvi najemnine začasno za podlago tolik dohodek, kolikršnega je davčno oblastvo določilo poslednjičkrat (1920). Vse stranke, ki gorenjih podatkov niso navedle, se pozivljajo, da potom dolžnih vlog izpolnijo svoje prošnje najkasneje do dne 5. februarja 1922.

* **Za današnjo svetovsko proslavo** v ljubljanskem »Narodnem domu« se začne vstopnice prodajati že ob 16. v prostorih ljubljanskega Zvona v Narodnem domu. Začetek točno ob 20. uri. Prireditelji prošnje cenjene dame, da pridejo po možnosti v narodnih nošah.

* **Za ljubljanske konzumente.** Jaka. komaj po 6 kron se razpolagajo v aprovični prodajalnici na Poljanski cesti št. 15 v Ljubljani.

* **Zdravstveno stanje** v Ljubljani. Glasom uradnega zdravstvenega izkaza, je bilo v mestni občini ljubljanski v dobi od 15. do 21. januarja rojenih 83 otrok, med temi 2 mrtvorojenčka, umrlo pa je 10 otrok in 20 žensk, torej skupaj 30 oseb. Kot smrtni vzrok navaja uradno poročilo v osemih slučajih jetiko, v štirih slučajih raka, v treh plućnico, v dveh srčno hibo, v enem živčnega slabost, v enem otroško vročico in v osemih slučajih druge naravne smrtne vročke. Prijavljeni so bili v tej dobi trije slučajji obolenja na nalezljivih boleznih in steer dva slučajja skrlatice in 1 slučaj otroške vročice.

* **Smrtina kosa.** Dne 24. januarja je umrla na Dunaju vdova bivšega deložnega predsednika kranjskega in poznejšega cesarskega namestnika na Tirolskem barona Bohuslava Wilmana, baronica Gabriela Wilmana v visoki starosti.

* **Klub »Soča«** naznanja, da predava v soboto dne 28. januarja ob poldevetih zvečer v salonu hotela »Lloyd« g. finančni svetnik Josko Mozetič »o zgodovini davkov«. K predavanju, ki bo zabavno poučno, se vabijo vsi člani in prijatelji društva.

* **Državni dohodki kinematografov.** Od dne 1. februarja, ko je bil vpeljan državni davek na kinematografske vstopnice, pa do dne 31. decembra prošlega leta je imela država sledeče dohodke od kinematografov: V Srbiji in Črni gori 3.725.088 dinarjev, v Hrvatski 3.340.665, v Bosni in Hercegovini 946.265, v Vojvodini 3.172.618 Din, v Sloveniji 975.412 a v Dalmaciji 293.599 Din, torej skupno vsoto 12.435.645 Din.

* **Opustitev poštne nabiralnice Studenec** (Hrastnik), št. 2283 IV—22, S 15. februarjem 1921 se ustavi poslovanje poštne nabiralnice Studenec pri Hrastniku.

* **Slovensko trgovsko društvo** v Mariboru je izročilo gremlju za trgovsko nalagalno šolo 5000 kron, čisti dohodek trgovskega plesa.

* **Družinski večer** v mariborski čitalnici. Mariborska slovaška čitalnica priredi prihodnjo soboto ob 20. uri družinski večer s predavanjem urednika g. Dožidarja Borka »O slovaški katarzi v tragolji Rusije«. Družinski večer se vrši v dvorani »Narodnega doma«. To bo po dolgem presledku prvi intimni večer mariborske inteligence.

* **Obrtna razstava** v Mariboru. Kakor smo že poročali, priredi Slovensko obrtno društvo v Mariboru letno prvo pokrajinsko obrtno razstavo. Za namen se je sestavil širši odbor, ki bo vodil tozadevno akcijo. Doselej se je prišlo za razstavo iz Staračev, Premurja in Mežiške doline nad 300 obrtnikov. Računajo, da bo število udeležnikov naraslo na 500.

* **Požar** v mariborski trgovini. Dne 2. uri zjutraj je v Mariboru stražnik zapazil, da se iz Tkalčeve manufakturne trgovine kadi, nakar je opozoril na to gasilce, ki so ogenj pogasili. Skoda ni bilo velika.

* **Siepec** po petnajstih letih spregledal. Iz Osjeka poročajo: Pred petnajstimi leti je moral zdravnik Mitar Kazimirovič v Mitrovici iti v pokoj, ker je oslepel. Pred nekaterimi dnevi je šel na sprehod in je pri tej priliki padel, ker mu je spodrsnilo na ledu. Ko so ga pasanti dvignili, je Kazimirovič, ves vesel in prenešen konstatiral, da se mu je povrnil vid. Bilo bi vsekakor zanimivo, da se zdravnik zainteresirajo za ta slučaj.

* **Roparski morilec** ustreljen. Kakor smo svojedobno poročali, je hotelski sluga Mlosny v slavonski Slatini umoril in oropal svojega gospodarja Karla Schmiltta in njegovo soprogo. Sokriva sobarica je bila par dni po izvršenem zločinu aretirana, Mlosny pa je pobegnil. Sedaj se poroča, da so orožniki Mlosnega izsledili in hoteli aretirati. Ker je morilec začel bežati, so orožniki streljali za njim. V glavo zadet je Mlosny obležal mrtve. Našli so pri njem še nekatere predmete, katere je uporabljal pri umorjenem Schmilttu.

* **Tatvine** v Ljubljani. Sod. svetniku dr. Mohoriču je na sodniži iz razpravne dvorane ukradel neznan tat zimsko suknjo. Res skrajna predrznost. — Šivilji Josipini Pogačnikovi je bila na vožnji v tramvaju ukradena listnica, v kateri je bilo 350 dinarjev.

* **Pobegnil** iz zaporov celjskega okrožnega sodišča 1. januarja kaznjence Ivan Veber, ki so ga izsledili šele v torek in v takratni zopet v zapor.

* **Velik požar** je v torek dopoldne popolnoma uničil stolarno Matije Jelenc na Čereju pri Vel. Laščah. Poškodovani so tudi vsi dragoceni stroji in orodje. Skoda znaša nad dva milijona kron. Ogenj je nastal vsled eksplozije neke steklenice s spiritom, ki je stala predluz razbelje-ne peči in se je bliskoma razširil. Bila je velika nevarnost, da objamejo plameni tudi sosednje hiše, kar pa so preprečili požrtvovalni gasilci in domačini. Jelencova domačija, ki je selaj kup razvalin, je bila pravo zatočišče revežev.

* **Posledica neprecejene juhe.** Apoloni Korun iz Trčiča je med jedjo običala kost v grlu. Ker ji domači zdravnik ni mogel pomagati, je morala v Ljubljano v bolnico.

* **Nesreča** v rudniku. Rudar Ivan Jerovšek je delal v karmelskem rudniku. Ko je pokladal iz svoje luknje v glavni hodnik, je privozil mimo industrijski voziček in ga pritisnil v obraz tako močno, da mu je strel čeljusti.

* **Nezgode** in nesreče. Vselej neprevidnosti pri hoji so si zadnje dni pri padcu spahili, oziroma zlomili roko ali nogo Josipina Tomazin, služkinja v Ljubljani. Neumann Viljem, monter v Ljubljani. Zalar Ivan, posestnik iz Pijave gorice. Franc Stanko, delavec pri tvrdki Stebi-Tujež in Zupančič, tesar v Novem mestu.

* **Konj** ga je ugriznil. Karel More, vajenec v državni podkovski šoli v Ljubljani, je držal konja, ki so ga hoteli pokovati. Konj se je pri tem splašil in ga ugriznil tako močno v lice, da je moral iskati pomoč v bolnici.

* **Opozorjamo vse** p. n. trgovce in tobakarne na današnji oglas Cihl Metodovih vžigalnic na zadnji strani, ki jih priporočamo. Noben trgovec in nobena tobakarna ne sme biti brez njih! Konsumentje, zahtevajte edino le to vrsto!

Kakor nam javlja tukajšnja finančna delegacija, je ministrstvo za finance v zvezi davka na poslovni promet z razpisom z dne 24. t. m., št. 1542 brzojavno odredilo, naj se davek po uredbi z dne 27. 6. 1921., kolikor se plačuje po knjigah opravljenega prometa (A in a) pobere za tromesečje oktober, november in december 1921. v zmislu uredbe, pravilnika in dosedanjih navodil. Pavšalni davek naj se izterja, kolikor je že odmerjen, samo za leto 1921., ako pa pavšal še ni odmerjen, naj se odmera odgodi. Z odmero davka za leto 1922. naj se počaka, dokler dosepejo navodila na podlagi na novo izproimenjenega zakona, po katerem se bodo dosedanjí obrazci tiskovnih zamenjali s prijavi, ki bo zadostovala za vse primerke. O tej brzojavni odredbi so se obvestila vsa davčna oblastva z naročilom, naj z javnim razglasom pozovejo vse davčne zavezance, da tekem 8 dni odpremiijo davek po knjigi za IV. četrtletje 1921 in vlože prijavo B. Tiskovine za to prijave se dobe pri davčnih uradih in trafikantih. Komad prijave B stane en dinar.

POKOJNINSKI ZAKLAD ZA ZDRAVNIŠKE VDOVE IN SIROTE

Je izplačal za leto 1921. sedmero vdovam po 500 dinarjev. Oglašajo se sedaj vdove zdravnikov — nečlanov, želeče biti deležne dobrot, ki jim po pravih niso pristojajo. Že 15 let opozarja upravni odbor zdravnikov na njih dolžnost, da preskrbe za primere smrti svojo družino. Vsi opomni so pa bob v steno. Naj tukaj ponovno jasno povemo, da se društvo ne more ozirati na vdove po zdravnikih, ki niso bili člani. Bila bi to krivica onim, ki so za svojoega življenja vplačevali predpisane doneske.

Član društva more postati vsak zdravnik ali zdravnica, ki le naš državljan in ni prekoračil 50. leta. Letni prispevek znaša za sedaj 150 dinarjev, ki jih je vplačati blagajniku, dr. Dereani v Ljubljani tekem januarja in ne šele decembra. Važno za društvo, pa tudi za posameznika je, da pristopajo člani v mladih letih, t. j. do 35. leta. Po tem letu je plačati za vsako leto po 5 odstotkov več. Ako pristopi zdravnik n. pr. v svojem 40. letu, plača 150 + 37,5 = 187,50 din.

Državni zdravniki, kakor primariji, okrajni zdravniki, univerzitetni profesorji mirno žive v prepričanju, da država dovolj skrbi za njihove vdove. Kako ničeva je ta misel, pove lahko vsaka uradniška vdova. Delovna sila živečih članov društva je več vredna, nego vse državne pokojnine. Obrabamo se do zdravniških žena, naj pravočasno skrbijo tudi zase in svoje otroke, po smrti moževi je vsako zdihovanje brezuspešno. Tekom meseca januarja je pristopilo letos k društvu deset članov, med temi šest sekundarijev.

Srčno pozdravljeni!

Dr. Delranceschi.

Turistika

T. K. Skala v Ljubljani sklicuje vse svoje člane-smučarje na važen sestanek pri »Novem svetu« ob osmih zvečer dne 27. t. m. — Odbor.

Storžič. Zadnja številka »Planinskega Vestnika« napada nepravilno podružnico SPD v Kranju, kakor da bi ona zaplenjala svoje dolžnosti, oziroma zaplenjala turiste k skupnim izletom, dočim se njeni člani posamezno zatekajo na Šmarjetno goro. Resnici na ljubo naj vedem, da sem vsega nespornostimljenja kriv edino le jaz. Naša podružnica osredotoča svoj delokrog večinoma le na obližje Stola, kjer vestno opravlja Prešernovo koč, ki si jo je zgradila sama, v vnožju Stola pa prav povojno gospodarji z Valvazorjevo koč. Res je prejšnje čase zaradi preobširnega dela (ki teži večidel g. predsednika prof. Zupana) nekoliko pozabila na prekrasni gorski vnece od Storžiča in Zaplate tja do Kravca, toda baš zadnji čas je pokazala voljo, da preokrene svojo smer tudi na to stran, kar značijo ravno zaslišna prenočišča, nove markacije (ki so tako očitne), da bi jih vsak, še tako zaspani ljubljanečan ne mogel zgrešiti in zadeva sama, ki zaradi nje napada vse gorenjske turiste. Podgorski učitelji smo bili, ki smo izposlovali, da je podružnica nabavila za Storžič bakreno skrinjico, spominotno knjigo ter štampiljice, in zato je tudi nas poverila, da poneseimo vse stvari na vrh, kjer smo že poleti preskrbeli primeren prostor. Da zainteresiramo javnost za naše gore, sem jaz poslal tozadevno notico v »Jutro«, kar sem pa pravočasno telefonično preklekal. Pomotoma je zašla notica vendarle v list (potrjuje uredn.) in jaz bi bil primoran, da politim na Storžič. Pozivnega dne pa so naše pogorje tešile tako goste megle, da se nikakor ne bi podal na pot, kdor je že kdaj okusal dobrote tako rado se solzečega velikanja. Da sem izlet prekinil, sem pravočasno obvestil g. dopisnika in njegovo družbo. Družba Kranjčanom se je razpršila tik pred namenjenim odhodom, ker je dobil njih voditelj g. Perjak brzojavko, da mu je umrl g. brat. O tem so bili ljubljanečani naknadno obveščeni. Tržičani so bili speljani na Storžič po neki prejšnji notici, ki nima naša podružnica z njo nikake zveze. Sala »Planinskega Vestnika« na rovač delavne naše podružnice je malo bolj »masna«, kakor ona lovška z vrha Storžiča, dvomno pa je, da bi se na tak način podžigala delavnost podružnic. — Josip Lapajne Cerklje.

• • •

— **Kotiranje sedemdesetotnega državnega posojila.** Po odredbi finančnega ministrstva z dne 20. januarja bodo s 1. februarjem kotirale na beograjski borzi obilicije sedemdesetotnega državnega posojila.

— **Likvidacija inozemskih zavarovalnih zavodov.** Iz Beograda poročajo: Po členu 173 senžermenske mirovne pogodbe se bo vršila v kratkem na Dunaju konferenca med delegati naslovljenih držav. Konferenca ima nalog, rešiti vprašanje zavarovalnih zavodov na prejšnjem avstro-ogarskem teritoriju. Konferenca bi se morala vršiti dne 24. januarja, a je za kratko časa preložena.

— **Ustanovni občni zbor mednarodne trgovsko-spedijske in skladiščne d. d. »Orient«.** V večerajšo vest pod tem naslovom se nam je urinila tiskovna pomota. Družba »Orient« je namreč sklenila interesno skupnost s spedijsko družbo »Čechoslavija« v Pragi, in ne s Čechoslovaško, kot je pomotoma stavilo. Ravnotako se mora glasiti: »Čechoslavija« je podpisala 3000 delnic, in ne Čechoslovaška.

Priporočajte „Jutro“!

KAKO NASTAJA BOGASTVO?

Skoro dnevno srečam na ulici stavarje, ki je imela pred vojno priljubljenost 4000 kron za pozna leta. Parfija je na vsak vinar, živela deloma od obresti, deloma od dela svojih rok. Kolikor so bile časa zmožne delati. Vsa vojna leta ni porabila niti ene krone od temeljnega kapitala in po vojni je postala — beračica.

Poznam kmeta, pred vojno zadolženega do grla, zapravljenca, v vsakem oziru slabega gospodarja. Država mu je vzela celo sinove na vojsko, z ostankom živl je plačal vse dolgeve s tako lahkoto, da mu je šlo vedno na smeh, ki je metal tisočake na mizo v vsaki posojilnici.

Poznam celo vrsto ljudi — in kdo jih ne pozna —, ki so iz nič »napravili milijone«. Ravnali so se po principu, ki velja danes, in ki je veljal med vojno, da je trgovina podobna plesu po jalcili; kadar se eno nagne, je treba takoj stopiti na drugo po konci stoječe, da se lupina ne zdrobi in da ne padeš v jalčnik.

Effekt razpada denarne vrednosti je najžalostnejše v varčevanju.

Varčnost je veljala pred vojno med prostim narodom instinktivno, v nacionalni ekonomiji znanstveno utemeljeno kot najlepša čednost človeka, kot edini vir bogastva, bila je os, okoli katere se je moralo sukati vsako razpravljanje po vzrokih in virih ljudskega blagostanja. Danes gubi tisti, ki varčuje.

Bankerot varčevanja je žalostna igra širokih mas našega naroda. Med vojno in po vojni spremenjena mentaliteta ljudske duše in danes usmerjena v sledeče spoznavanje: Če sem naložil 1. jan. 1921. leta 2000 kron v hranilnico zato, da si kupim za ta denar eno obleko, moram danes, ko to obleko potrebujem, konstatirati, da dobim za svoje 2000 kron vredno — v času vloge vrednosti ene obleke ekvivalentno — delo samo polovico obleke. S tem, da sem denar po 3 odstotke »obrestonosno« naložil, sem izgubil 50 odstotkov vrednosti. Ali je tega moja varčnost kriva? Nekdo je moral iz hranilnice ukrasti polovico obleke. In hranilnica mi ni mogla tega zabraniti. Sedaj mi vrača denar sicer po številu istotoliko, vendar po notranji vrednosti polovico manj. Vsak si je svoje srce kovač. Tudi jaz. Drugič ne denem več denarja v hranilnico.

To je logičen zaključek vseh tisočev naših ljudi, ki so utrpeli in utrpijo ogromne zgube samo zaradi tega, ker so varčevali, oziroma varčujejo.

Tisti predvojni »šparovčki« so izginiti in njihovi veliki kolegi vaše hranilnice in posojilnice (Rajfajzov sistem) so odigrale svoje uloge. Kmet je plačal svoje dolgeve, novih vlog je malo in še teh ni moči naložiti tako, da bi dale omembe vredne obresti. K temu se pridružuje strah po izgubi notranje vrednosti denarja.

Namesto Rajfajzovih hranilnic in posojilnic pridobivajo na važnosti in pomenu Schulze-Delitsch-evi zavodi in banke. Gotova stvar je, da bodo brezštevilne podružnice večjih bančnih zavodov ubile stare organizacije varčevanja, in ravnotako je gotova stvar, da v propadanju valute zgubi oni, ki varčuje, a dobi oni, ki pleše — ki kupuje in prodaja — končno vseeno kaj — devize, zlato, živila itd.

Trgovcu, podjetniku omogoča padanje valute nove trgovske uspehe, nameščena ubija materialno in moralno. Materialno, ker mu vsak valutni padec zniža plačo, moralno, ker ga kaznuje iz izgubo na premoženju, če varčuje.

Ni ležeče na tem, da se naša valuta popravi. Vse je odvisno od njenega stabiliziranja. Če ne bodo tu vsi poklicani faktorji šli složno in energično na delo, nas čakajo podobni dogodki, kakor so se dogajali v Avstriji.

Vsakdo bo volj prihranjen dinar takol investiral, kamorkoli, gotovo pa najraje v tujo zlato valuto. S tem si je zavaroval vrednost svojega prihranjenega dela. To pa je novo znamenje za še nižji padec domačega denarja, dražje cene, draginje, nove zahteve po zvišanju plač in doklad itd., kar bi zopet obremenilo budžet, torej nov nepokrit dinar, padec valute, draginje, zopet nove doklade itd. — vse skupaj en edini krog, v katerem se vrtimo brez vsakega ravnotežja, dokler se nas kdo ne usmili in nas ne — kupi.

Predpogoj našemu bodočemu razvoju in blagostanju je torej stabilna valuta, tudi če pri višini 4 do 5 švicarskih centimov za 1 dinar.

• • •

— **Kotiranje sedemdesetotnega državnega posojila.** Po odredbi finančnega ministrstva z dne 20. januarja bodo s 1. februarjem kotirale na beograjski borzi obilicije sedemdesetotnega državnega posojila.

— **Likvidacija inozemskih zavarovalnih zavodov.** Iz Beograda poročajo: Po členu 173 senžermenske mirovne pogodbe se bo vršila v kratkem na Dunaju konferenca med delegati naslovljenih držav. Konferenca ima nalog, rešiti vprašanje zavarovalnih zavodov na prejšnjem avstro-ogarskem teritoriju. Konferenca bi se morala vršiti dne 24. januarja, a je za kratko časa preložena.

— **Ustanovni občni zbor mednarodne trgovsko-spedijske in skladiščne d. d. »Orient«.** V večerajšo vest pod tem naslovom se nam je urinila tiskovna pomota. Družba »Orient« je namreč sklenila interesno skupnost s spedijsko družbo »Čechoslavija« v Pragi, in ne s Čechoslovaško, kot je pomotoma stavilo. Ravnotako se mora glasiti: »Čechoslavija« je podpisala 3000 delnic, in ne Čechoslovaška.

— **Blago, ki se ne sme uvažati v Italijo** Med predmeti, ki se ne smejo uvažati v Italijo, pridejo za nas predvsem sledeči: sol, vin, rum, vinar, žgane pijače, solni soli z alkoholom, poljštev, okvili, igračke in drobnarije iz lesa. (Javzeto je potrebno iz navadnega lesa, lesene peči in podobni, stopnja za lesene blaginje, polke in drva za delnice, leseni krili.) Nadalje je zabranjeno uvažati v Italijo košne izdelke, sveže sadje in grozdje ter rogove. OI tobaka je dovoljen samo uvoz za osebno potrebo v količini do 4 kg. Potem je prepovedan uvoz vžigalnic in vsega, kar jih nadomešča in suhega mesa ter krompirja.

— **Srpska centralna banka** v Osljeku ima dne 7. februarja svojo redno glavno skupščino. Na skupščini se je tudi predlagalo, naj se delniška glavnica v znesku 12 milijonov kron povzra na 30 milijonov kron.

— **Rudniki v Stari Srbiji.** Iz Beograda poročajo: Posebne komisije bodo začele v kratkem raziskovati ozemlje Stare Srbije, ki je bogata na raznih rudah.

— **Izvoz jaje** iz Jugoslavije. V »Poljo-privrednem Glasniku« podaja g. Miodrag Kukić, tajnik kmetijskega ministrstva sledeče podatke o izvozu jaje iz kraljevine: Leta 1920 se je izvozilo 2.547.111 kg jaje v vrednosti 80.132.668 Din, od tega v Avstrijo 1.257.332 kg (8.016.309 Din), v Belgijo 22.042 kg (398.480 Din), v Grčijo 4903 kg (72.425 Din), v Anglijo 31.540 kg (663.100 Din), v Nemčijo 64.833 kg (479.690 Din). Največji del se je izvozil v Švico, namreč 1.553.191 kg v vrednosti 20.559.977 Din. Ostanek se je izvozil v Madžarsko, Turčijo, Čechoslovaško in v naše okupirane kraje.

— **Zlata pariteta za avstrijsko krono.** Avstro-Ogrska banka javlja, da znaša zlata pariteta, po kateri se zaračunava carina v zlato, do dne 29. januarja 1690 kron za eno zlato krono.

— **K likvidaciji »Avstro-ogrske banke«.** Komisija za likvidacijo »Avstro-ogrske banke« je zahtevala od reparacijske komisije v Parizu, da se posamezne odredbe glede te likvidacije spremene, ker so v praksi neizvedljive.

— **Otvoritev italijansko-poljske trgovinske komore.** V Rimu se odpre te dni italijansko-poljska trgovinska komora. V lokalno komore se bo pridružila razstava blaga, izdelanega v Poljski.

— **Preselitev generalnega sekretariata** donavske komisije iz Budimpešte v Bratislavo. Velel sklepa mednarodne donavske komisije se preseli generalni sekretariat te komisije dne 1. februarja v Bratislavo, kjer bo uradovao v Koburgovi palači. Spomladi se za komisijo zgradi lastno poslopje. Donavska komisija sama menja vsakega pol leta svoj konferenčni kraj. Komisiji predseduje sedaj rumunski pooblaščen minister Concescu. Sekretariat te komisije se preseli le za čas od 1923 do 1927 iz Budimpešte v Bratislavo.

— **Kotiranje češkoslovaške krone** v inozemstvu. Iz Prage poročajo, da se vodijo pogajanja o kotiranju češkoslovaške krone na borzah v Madridu, Rio de Janeiru in San Paolu.

Borza

Zagreb, devize: Berlin 158 — 161, Milan 1340 — 1340, London 1200 — 1310, Newyork kabel 308 — 309,50, ček 303 — 307, Pariz 2515 — 2520, Praga 575 — 580, Švica 5900 — 6050, Dunaj 337 — 345, Budimpešta 44 — 44,25, valute: dolarji 203 — 201,25, rublji 23 — 21, na polonei 1070 — 1090, marke 135 — 162, leji 208 — 213, sovereign 1120, lire 1320, turške zlate lire 1100.

Banka za Primorje 780 — 800, Trg. obrtna banka 285 — 290, Hrv. eskomptna banka 777 — 785, Brodska banka 380 — 390, Jadranska banka 1075 — 1125, Jugoslovenska banka 500 — 510, Ljub. kreditna banka 920 — 925, Slavonska banka 500 — 505, Prastrediona 5400 — 5425, Rečka pučka banka 460 — 470, Slov. eskomptna banka 600, Srpska banka 730 — 730, Eksploatacija drva 700, Goranin 620 — 635, Gutman 1625 — 1650, Narodna šumska industrija 580 — 590, Našička industrija drva 470 — 490, Slavonija 680 — 690, Dubrov. paroplovna družba 4500, Ljub. strojne tovarne in livarne 885.

Praga, devize: Berlin 2697½ — 2777½, Curih 1018 — 1022, Milan 231 — 233, Pariz 434 — 436, London 221 — 228, Newyork 5212 — 5312, Beograd 68,50 — 69,50, Sofija 34,00 — 35,40, Dunaj 0,47 — 0,67, Varšava 1,37½ — 1,97½, Budimpešta 6,95 — 7,55, valute: marke 20,97½ — 27,77½, švicarski franki 1013 — 1017, lire 228 — 220, francoski franki 431 — 433, funti 220 — 222, dolarji 51,75 — 52,75, dinarji 65,50 — 66,50, levi 33,35 — 34,15, avstrijske krone 0,47 — 0,67, poljske marke 1,17½ —

Morski ropar

(Le Flibustier des Mers.)

Roman.

Tomaž stopi zopet korak naprej. Ludvik Guénolé se ne gane. Ni strah ne sram ne segata iz njegovega mirnega, poštenega pogleda. Ves iz sebe ga Tomaž gleda trenutke, dva, tri, potem izpregovori s tihim glasom, kakor da mu grlo ne dovoljuje večjega napora: «Tudi ti, tudi ti, brate Ludvik, kakor so drugi?» ... In ustrelj.

Ludvik Guénolé izbulji oči, ne razume, in pade mrtev. Krogla ga je zadela pod srcem ter mu pretrgala vodno žilo. Iz nje brizgne kri, polije Tomaževo desnico vseprek, dasi stoji Tomaž za tri korake od svoje žrtve. Še kadeča se pištola mu pade iz rok. Tam obstoji, kakor okamenel.

Sedaj se začujejo tihi, nagli koraki skozi tišino. Juana se približuje, gola, kakor je bila, ko jo je presenetil Tomaž. Tomaž jo čuje. Juana je skoraj brezbržna in se celo smehlja. Pride in z očmi išče mrtvo truplo. Vidi ga. In živalno vzdigne glavo. Obrvi, do polovice čela dvignjene, dokazuje, kako zelo se čudi. Kakor da ne more verjeti svojim očem, še vpraša:

«Guénolé?» in pogleda naokrog, iskaje. Tomaž sam jo meri s trdnim pogledom. Sedaj obžaluje, da nima tudi tretje pištole pri sebi.

Ko se tako merita s pogledi, se zdrzneta, ker začujeta drug, oddaljen glas. Telo je z glasnim pljuskom čofnilo v vodo s precejšnje višine. Ko začuje Tomaž ta pljus, mu je, kakor da ga je kdo nenadoma treščil s puškinim kopitom po glavi. Roke širi, zamahne z njimi, dvakrat se zaobrne okrog svoje osi in pade poleg mrtvega prijateljevega trupla z licem v tla.

Juana pa, ki je ostro prisluhnila pljusku, se glasno zakrohota v strahotnem, triumfalnem smehu...

Tudi zaradi tega smeha je ni ubil. Še vedno smeje se ona obrne v svojo kabino. Na vratih mu celo drzno zakliče: «Pridi!»

Da jej ni sledil... vsaj ta hip ne... temu je bilo krivo nekaj drugega. Kajti Tomaž se je že dvigal na roke

in kolena. Sedaj pa zadene njegov pol blazni pogled v kri, ki je polita po desnici. In ta hip se na tajinstven, nerazumljiv način spomni Tomaž na ono prorokovanje, ki ga je pred petimi leti slišal v zakotni malončski ulici Treh kraljev, v bližini Križevniških vrat. In pretresen si sedaj ponavlja ono prorokovanje, ki se je danes izpolnilo: «Na tej roki kri... kri nekoga, ki je prav blizu, ... tukaj, čisto tukaj...»

11

Ni je ubil, ne ta večer, ne pozneje. Sploh nikoli.

Bila mu je, kakor jarem, ki mu teži na tilniku. Ali kakor obroč, skovan mu okrog vratu. Jarem čutov, okovi čutov in strasti, premočni za njegovo voljo.

Če je poklicala: «Pridi!», je prišel. Ludvik je bil Tomažu pomorski brat in rodni brat in še mnogo, mnogo več, bil mu je nadomestek za očeta in mater, za brate, sorodnike in prijatelje, skratka vse v vsem, in Tomaž je še vedno videl njegovo okrvavljeno truplo v svojih sanjah kakor pošast, ki jo mora neprestano objokovati v grenkem, bridkem kesanju. In vendar niti ta spomin ni mogel trajno ločiti Tomaža od Juane... Povejmo, kakor je bilo. Že prvo noč po tem dogodku je Juana drzno otvorila svoja vrata na stečaj in poklicala Tomaža: «Pridi!», in je prišel...

Če je prihajal sedaj... če je prestopil njen prag, ki mu je bil še vedno čisto zatvorjen, — bodisi da je ona v vse presegajoči drznosti delala tako s hladnim preračunanjem, — če je končno vstopil, se je večkrat ona delala, kakor da sploh ne zapazi njegove prisotnosti. Ni ga pogledala, ni prekinila pesmi, ki si jo je pravkar pela, ni se ozrla od zrcala, pred katerim se je baš lišpala.

Včasih je bila še v svoji najsilnejši obleki. Kajti še vedno ljubila ona lepe obleke in dragocene nakit nad vse in se tudi trudi, da se sredi ameriškega morja nosi vedno po zadnji modi, kakor vlada baš v Versaillesu, ali vsaj, kolikor je mogla izvedeti o tej modi in slišati o njej iz raznih virov. Tudi je še vedno porabljala velike množine pudra in šminke, lepilnih obličev, mandljevega mleka,

dišav in esenc. — Navadno pa jo je Tomaž našel golo, kakor jo je pred malo dnevi našel, na oni postelji, kjer je sprejemala tudi druge...

Bil jej je užitek, da je hladno gledala poželjenega tega moža, ki je bil nekoč njen gospodar, sedaj pa je samo njen nevreden suženj. Naslonjena v svoje blazine, leno položena čez nje, se sladka s sladkorčki ali njuha robec, napojen z dišavo. Potem vrže robec ali sladkarije po tleh in zazeha s čutnim, zapeljivim zehanjem, pri katerem pokaže vsa svoja usta, vroče, gibčne ustnice, ostre zobke, tanki, poljubovanja in razvratnosti vajeni jezik. Potem se zvija in steguje, kakor mačka, z lahimi, dolgimi lenimi gibi, ki dokazujejo zapored grudi, stegna, rame, hrbet. Tomaž ogleduje vso to lepoto, kakor v vročici, ne da bi trenil z očesom ali ganil z roko, dokler ga ne pokliče, pokliče, ko se razdražijo tudi njeni živci, pokliče tako, kakor kliče svojega psa, s kratkim, gospodovalnim migljajem...

Na to se obljame.

Tudi sedaj, ko je že dolgo Flibu-stejka in ko je videla toliko bitk in slank na prepotovala toliko sveta, je Juana še vedno tista nekdanja andaluška ženska, tista pobožna vernica, ki kleči čisto pred kipom Črne Gospe z Macarene in jo prosi — za še bolj vroče užitke. In mnogokrat, ko jo hoče njen zaljubljeni suženj objeti, ga sune od sebe za trenutek, kolikor je treba, da se pred objemom še hitro prekriža...

Ti objemi so divji, nasilni, nagonski, kakor pri pračloveku, in obnem rafinirani do skrajnosti. Iz teh slabotnih in svilenih rok, s prstki kakor rožnati listi, pade korzar kakor zlomljen, izčrpan, utrujen in zaspan, z udi brez moči in z izpitim mozgom. Tam leži, kakor vojak, ki je padel na bojišču in ki se več ne gane...

Juana pa se sklanja nad njim in ga ogleduje z nezanimim pogledom.

Preveč ženska in preveč ponosna, da bi v objemu moškega hlinila užitek, ki ga ne občuti, je včasih ostajala hladna in brezčutna ter odgovarjala s svojim ostrim smehom na zaljubljenčeve vzdihle in krče.

(Dalje prihodnjik.)

Gospodarski položaj Nemčije

Pred vrhovnim svetom velike antante v Cannesu je dne 12. t. m. obrazložil glavni nemški delegat, bivši minister Rathenau, gospodarski položaj Nemčije z namenom, da dokaže, kako mora nemška država propasti, ako se ji ne olajša breme, naloženo ji v reparacijskih določbah mirovne pogodbe. Gotovo je Rathenauov ekspozé enostranski in morda v mnogih trditvah pretiran, vendar podaja tako podučno sliko sedanjega gospodarskega stanja Nemčije, da ga je vredno zabeležiti vsaj v glavnih obrisih.

Uvodoma je dr. Rathenau poudarjal, da je Nemčija pripravljena izpolnjevati svoje reparacijske obveznosti do skrajne granice svoje zmognosti. Nemčija je pretrpela tri strašne udarce: izgubila je strahovito ljudi, bila je premagana in preživela je veliko revolucijo. Postavljena je pred dve ogromni nalogi: plačati milijardne odškodnine, pri tem pa sanirati svoje finance.

Nemčija je dežela meznega dela. Ona uvaža sirovine, jih predela in prodaja fabrikate. Po vojni ji je od sirovin ostal le premoč. Vse drugo mora kupiti. Plačevati mora le z delom. Aktivna trgovinska, odnosno plačilna bilanca, je za Nemčijo neobhodno potrebna. Ta plačilna bilanca je že v naprej obremenjena z uravno potrebo 2,5 milijard živil in 2,5 milijard surovin. Povrh ima Nemčija plačati letno tri četrtine milijarde zlatih mark inozemskemu, na Nemskem se nahajajočemu kapitalu, medtem ko je pred vojno od svojih investicij v inozemstvu prejela 1,5 milijarde dohodkov na leto. Njena plačilna bilanca je torej obremenjena s 5,75 milijardami, proti katerim znaša aktivum nemškega izvoza le 3,5 do 4 milijarde zlatih mark: plačilna bilanca je za dve milijardi pasivna, pri čemer pa ogromne številke vojne odškodnine še niso vračunjene.

Kako je mogoče kriti pasivum plačilne bilance? Možnosti so tri: prodaja substance narodnega premoženja, velika zunanja posojila ali pa prodaja domače valute.

Prodaja substance narodnega premoženja se vrši v ogromni izmeri. Inozemci so nakupili mnogo nemških podjetij, akcij, obligacij, celo pohištva. Zunanje posojilo se ni poročilo. Tako je postala nemška marka predmet mednarodne spekulacije. Morali smo prodajati nemški denar, da nabavimo tuje valute. Do srede maja 1921. se je prodaja vršila normalno. Potem je nastala katastrofa: ko smo si morali priskrbeti za plačilo reparacij 30 milijard papirnih mark, so kupci našega

denarja pričeli s štrajkom. Marka je padla vedno globlje in dolar se je povzpél od 55 na 300!

Ureditve budžeta ne pomaga mnogo, dokler valuta ni v ravnotežju. Vsak novi padec podere vse račune.

Nemški proračun izkazuje 85 milijard izdatkov brez reparacij. Podvojili smo davke, tako da je nemški državljan danes najbolj obremenjen davkoplačevalec na svetu, povisali bomo znova železniške tarife, ustavili državne prispevke za živila. Na ta način upamo doseči proračunsko ravnotežje.

To je redni budžet. Izredni proračun, ki vsebuje odškodnine in druge stroške iz mirovne pogodbe, znaša za leto 1922. nad 135,5 milijard mark. Celokupni proračun izkazuje torej 218,5 milijard k izdatkom. Prihrankov Nemčija nima. Pred vojno so znašali prihranki na leto 6 milijard zlatih mark, sedaj pa je Nemčija v svojih prihrankih za 1 do 2 milijardi zlatih mark deficitarna. Dr. Rathenau računa število delovnega ljudstva na 21 milijonov in na vsakega 2400 delovnih ur na dan. Celokupna delovna vrednost Nemčije znaša torej približno 50 milijard ur na leto. Za kritje deficita v prihrankih itd. je potrebno najmanj 9 milijard delovnih ur ali z drugimi besedami štiri milijone ljudi več mora danes na Nemskem delati nego pred vojno, ne da bi bil celokupni delovni efekt večji niso vzeti v poštev.

Dr. Rathenauov referat je napravil na Vrhovni svet veliki vtis.

Odgovorni urednik Vit. F. Jalenc.
Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra».

Vremensko poročilo

Ljubljana 306 m nad morjem.

Dan	Čas opazovanja ob uri	Stojače barometra v mm	Temperatura po C	Vetrovi	Nebo	Vis. oblakov v m
26. jan.	7. 14. 21.	758 739	2 2 -6 -2 5 -3 -6 -8	sev. vzh. sever	sneg	0-1

Srednja večerjska temperatura -6-7, normalna -2-0.

Vremenska napoved: mrazo severno vreme. Solnce vzhaja ob 7-32, zahaja ob 16-54.

Kdor hoče kaj prodati
Kdor hoče kaj kupiti
Kdor išče službo itd.

— inseriraj v „Jutra“ —

Mali oglasi

Staneje do 20 besedi 5 Din., vsakih nadaljnjih 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglas, dopisovanje, spremljanje do 20 besedi 5 Din., vsakih nadaljnjih 5 besedi 2 Din. — Plače se naprej. (Lahko tudi v znakih.) Na upravljanje se odgovarja le, ako je upravljanje priloženo znakom za odgovor.

Službe

Službe išče

koč trgovski agent, korespondent, knjigovodja ali računovodnja in absolutno srednje šole, ki pozna poleg slovenščine in nemščine tudi francosko in perfektno italijansko. Ponudbe pod «Primorac 208» na upravo «Jutra».

Učiteljico

iščem za lekcije iz italijanskega jezika. Poun o na upravitelstvo «Jutra» pod št. 207.

Korespondent,

brezplačno, zanesljiva ter samostojna moč, spreten stroje pisec in stenograf, se pod ugodnimi pogoji takoj sprejme pri večjem tovarniškem podjetju v Ljubljani. Absolutno slo. trgovske šole z daljšo prakso imajo prednost. Ponudbe je poslati na upravo «Jutra» pod šifro: «Korespondent 350».

Kontoristinja,

198 samostojna slovenska in nemška korespondentinja, izvršna strojničarica in stenografinja, se takoj pod ugodnimi pogoji sprejme za tovarniško podjetje v Ljubljani. Prednost imajo absolventkinje slovenske trgovske šole. Ponudbe je poslati na upravo «Jutra» pod šifro: «Samostojna pisarska moč 20».

Knjigovodj.

(bilancist), več slovenščine, srbo-hrvaščine in nemščine, se išče za neko večjo tvornico na Hrvaškem. Ponudbe na upravo «Jutra» pod št. 12/a.

Sa. dokontist (inja),

dobro izurjena moč, se išče za večjo meš. no trgovino na deželi. Ponudbe na upravo «Jutra» pod št. 13/a.

Trgovski sotrudiak

manufakturne in galanterijske stroke za večje mesto v Sloveniji, se išče. Oferte na upravo «Jutra» pod št. 14/a.

Trgovski sotrudiak,

specerijske stroke, dobro izveščana moč iz Ljubljane, se išče za večjo tukajšnjo tvrdk. Ponudbe na upravo «Jutra» pod št. 15/a.

Prodajni

Oprava za trgovino

z mešanim blagom, še skoraj nova, se proda po jako nizki ceni. Naslov pové upravo «Jutra».

Starovavje

Skupno sobo

iščejo tri mlajše gospodične, uradnice, pri boljši rodbini. Ponudbe pod «Poštenost» na upravo «Jutra».

Lokal

Trgovski lokal

za trgovino z mešanim blagom na prometnem kraju se takoj vzame v najem na deželi ali v mestu Naslov pové upravitelstvo «Jutra» pod «Lokal».

Dopisovanje

„Primorac“

brez srstev, 28 let star, vesel in agilen, išče znanja s samostojno, glasbeno in premožno damo v svrhu takojšnje ženitve. Ponudbe pod «Življenja raja» na upravo lista «Jutra».

Razno

Mlin ali žaga

se kupi ali v ame v najem, tudi ako je popravila potrebna. Dopisi na upravitelstvo «Jutra» pod «Mlin ali žaga».

Leča za kuho,

171 nova, debelozrnata in makovo seme se dobi pri Sever & Komp, Ljubljana, Wolfova ulica 12. Zabejavajte na cenik vrtnih in poljskih semen.

Zastopnik

za vino na tukajšnjem trgu in okolici, se išče. Oferte pod «Vino 193» na upravo «Jutra».

Med prve slovenske klasike stojemo

dr. Ivana Tavarija, njegovi zadnji dve deli **Cvatje v jeseni** in **Visočka kronika** pa med najboljšie slovenske novele in povesti. Obe pripada **IV. zvezek**

Tavčarjevih zbranih spisov,

ki ga je uredil dr. Ivan Prijatelj in ki je ravnokar izšel.

Cena 76 K, po pošti 8 K več.

Naročila na Tiskovno zadruzo v Ljubljani, Prešernova ulica, nasproti glavne pošte.

Izjava.

Neverjetno za Ljubljano je trgovina „Uranus“, Mestni trg 11.

Pod tem napisom je prinesla dne 24. t. m. „Jugoslavija“ neko notico s podpisom gospoda M. M., to je Maksa Mušica, računskega asistenta pri poštnem in brzojavnem ravnanstvu v Ljubljani, proti moji osebi in moji trgovini. Ker je dotična notica popolnoma brez vsake podlage, pa je za mojo osebo skrajno žaljiva in za trgovino škodljiva, sem vložil proti temu gospodu tožbo. O končanem kazenskem postopanju bom javnost obvestil.

210 Josip Uran, Ljubljana.

Nudim brezobvezno

Ciril - Metodove vžigalice

Cena povsem konkurenčna. Pri nakupu vžigalic zahtevajte moj cenik. 1895

J. Perdan, Ljubljana.

Tvorničko skladište papra

nudja uz najjeftinije cijene: Novinski papir nesatinirani vel. 58×84 i 63×95,

Tiskovni papir srednje fini satinirani vel. 63×95,

Kuler papir u četiri boje vel. 63×95,

Omotni papir u rolama, Omotni papir u arcima, Ljepenka,

Listovni papir, Papirnate vrećice, Pisači pribor kao i sve ostale vrsti papira:

ST. KUGLI (L. MILLER) Zagreb.

300

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

Veli a auto-delavnica in garaža

JOSIP JUG

prejema vsakokve na popravila od usajmanjih do generalnih popravil. Postrežba točna, dela zajemčena.

Maribor, Tržaška cesta 16.

Citajte in razširjajte

„Jutra“!